

MET STOMHEID GESLAGEN

Serie Open voor het Onverwachte

Het is een beetje een raar thema: open voor het onverwachte. En dat in de advent. Alsof we niet weten wat er op 25 december zullen vieren. We weten bijna alles. Laatst vroeg iemand me: Alles onder controle? Waarmee hij bedoelde 'gaat het goed met je?' in een land en een tijd die aan alle kanten voorzien is van kwaliteitsmetingen, smart-doelen, plannings- en voortgangsgesprekken, en bucket-lists. En wist u dat kinderen vaak teleurgesteld zijn als ze van Sinterklaas iets anders krijgen, iets dat niet op hun verlanglijstje stond?

Wij creëren graag een verwachting die we ook zelf waar kunnen maken. Dat voelt veilig, voorspelbaar. Open voor het onverwachte is veel minder comfortabel. Waar moet je dan aan denken? Iemand die zonder aankondiging vooraf langskomt. Een gebeurtenis die al je plannen overhoop gooit. Een ziekte, een overlijden. Of, positief: een uitnodiging om eens iets heel anders te gaan doen, de ontdekking van een bijzonder talent of iets waar je veel plezier aan beleeft. 'Het leven is wat je overkomt terwijl je andere plannen had.' Schreef John Lennon ooit.

We lezen het eerste verhaal in het Lucas evangelie. Lucas was al begonnen om uit te leggen dat hij het hele verhaal, na degelijk onderzoek, als een ordelijk verslag op te schrijven. Waar begin je te vertellen? Dat hele verhaal over Jezus, Zoon van de Thora, mens van ontmoetingen en bijzondere tekenen, in alles verwijzend naar de God van voorvaders, die hij Abba, Vader noemt, die gestorven is en opgestaan. Hij begint bij een moment dat Gods aanwezigheid zich opnieuw aandient, terwijl de hoofdpersonen er misschien al niet meer op rekenen dat de verwachting die hen altijd gaande heeft gehouden ooit werkelijkheid zal worden.

Er staat dat Zacharia en Elizabeth al op leeftijd waren. Echt oud waren ze nog niet, want anders had Zacharia geen tempeldienst meer mogen doen. Zeg dat ze rond de 40-45 jaren oud waren. De kinderwens of beter hun gebed om nakomelingen was niet verhoord. De toekomst was daarmee gesloten, maar ze bleven trouw de voorschriften volgen. Hun situatie lijkt daarmee op die van het volk als geheel. De verwachting van een Messias, iemand die bevrijdt uit onderdrukking, daar was zoveel voor gebeden. De verhalen van de exodus, de gebeden van de psalmen droegen ze in hun hart. Maar zou de Eeuwige nog eens 'er zijn' voor zijn volk? Of moesten ze het op eigen kracht doen, zonder visioen?

Moderne tijd is klokketijd, lege meetbare eenheden die door ons gevuld worden. Chronos-tijd in het Grieks. Bijbelse tijd is daarentegen Kairos-tijd, vervuld van verwachting, van betekenis. Wij komen hier samen om te gedenken dat er een andere wereld mogelijk is. Die wereld verachten wij. Een wereld, een tijd waarin wolf en lam samen liggen. Waar ploegijzers zijn omgesmeed. Waar recht wordt gedaan en liefde ons handelen bepaalt. Waar ieder levend wezen er toe doet.

Als Zacharia als een van de vele priesters door het lot aangewezen wordt om het reukoffer te brengen, het allerheiligste te naderen, zal ongetwijfeld in zijn innerlijk alle dialoog met de Eeuwige wakker zijn geworden. Dit bijzonderste moment in zijn leven nadert hij het altaar en steekt de wierook en specerijen aan. En terwijl hij dat doet, met een wonderlijke mix van verwachting en teleurstelling in zijn hart, merkt hij een aanwezigheid op, naast het altaar, ter rechterzijde. En de engel Gabriel vertelt hem dat zijn gebeden verhoord zijn.

Zacharia en Elizabeth hebben er om gebeden, hebben gehoopt. En toch, nu het gebeurt, alsnog, kan hij het niet geloven. Er niet op vertrouwen. Hij is met stomheid geslagen. Wat hier gebeurt raakt hun kleine leven met een grote gebeurtenis. Maar die staat ook in verbinding met de hoop en verwachting van hun volk. De eeuwige heeft hen gehoord. De eeuwige laat hen niet vallen. In mensengestalte brengt hij redding.

Ken je dat? Verwachting, hoop, die omgeslagen is in lauwheid, matheid, misschien cynisme? Dat je gaat geloven dat pessimisten inderdaad gelijk hebben, dat je niet teveel moet verwachten? En dat je dus vooral voor jezelf moet zorgen?

Maar dat juist dán iets gebeurt. Een ontmoeting waarin iets van herkenning is, waarin je voelt dat je diep van binnen wordt aangeraakt. Het onverwachte dat ons onderbreekt en nieuwe mogelijkheden zichtbaar maakt. Een bron die gaat stromen. Die je voorbij voert, voorbij het gevoel van niet weten, niet zeker weten, maar geloven. Daar begint iets nieuws, dat er altijd is geweest. Het paradoxale is dat je dat soort ervaringen vaak pas hebt als je de controle en het zeker weten voorbij bent. Als je je toevertrouwt aan de tijd, en aan anderen, als je jezelf ziet als onderdeel van dat oude verhaal, dat grote geheel, zoals Elizabeth dat wel kan in het verhaal. Het verhaal is daarmee verwant aan het laatste verhaal van Lucas, van de Emmaüsgangers. Ook zij maken de omslag van teleurgesteld in hun verwachtingen, naar het zien dat God anders is, anders in hun leven is dan ze ooit hadden durven dromen.

In een verhaal dat ik onlangs las (*Tuesdays with Morrie*) vertelt de hoofdpersoon, die niet lang meer te leven heeft over een waterdruppel in de oceaan, die zich de hele tijd voorstelt hoe hij straks op de kust te pletter zal slaan, en daar wanhopig van wordt. Tot hij een stem hoort: "je bent geen druppel, je bent de oceaan." En dat bevrijdt de druppel van zijn angst.

Advent, tijd van verwachting, op weg naar Kerstmis. Tijd om naar binnen te keren, (met stomheid geslagen) en stil te staan bij onze verwachtingen voor onszelf en onze wereld, onze kinderen en kleinkinderen, ja, alle levende wezens. Wij zijn al verbonden. We mogen vertrouwen op elkaar, op toekomst die zich zal openen als wij haar niet dichttimmeren met voorspelbaarheid en controle. We mogen opmerkzaam worden voor wat zich voor onze ogen afspeelt, want daar is God, in het onverwachte.

Zo moge het zijn.

Marcel Elsenaar

We lazen Lucas1: 5-25

Marcel Elsenaar is te bereiken via 'lt@dominicusamsterdam.nl' ('tav Marcel Elsenaar')